

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
जिल्हा कृषी हवामान केंद्र, वाशीम
कृषी हवामान सल्ला पत्रक- जिल्हा वाशीम
(भारतीय कृषी अनुसंधान परिषद नवी दिल्ली -सुविदे फाउंडेशन कृषी विज्ञान केंद्र वाशीम
भारतीय हवामान विभाग नवी दिल्ली पुरस्कृत)

वाशीम जिल्हा कृषी हवामान सल्ला पत्रक आठवडा क्र. ४५/०१

वार, दिनांक -मंगळवार ०५/११/२०२४

हवामान घटक		हवामान अंदाज (दिनांक ०६ ते १० नोव्हेंबर २०२४)				
दिनांक		०६/११	०७/११	०८/११	०९/११	१०/११
पाऊस (मिमी)		०	०	०	०	०
कमाल तापमान (अं.सें.)		३३.६	३३.७	३३.८	३३.७	३३.५
किमान तापमान (अं.सें.)		१९.६	१९.७	१९.८	१९.६	१९.५
आकाश स्थिती		स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ	स्वच्छ
सकाळची सापेक्ष आद्रता (%)		५७	५८	६३	६५	६१
दुपारची सापेक्ष आद्रता (%)		२९	२७	३४	३५	३५
वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)		४	५	७	७	७
वाऱ्याची दिशा (डिग्री)		८०	८२	७१	७३	७१
पिकाचे नाव	अवस्था	कृषी सल्ला				
हवामान अंदाज	-	वाशीम जिल्ह्यात भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र नागपूरच्या जिल्हास्तरीय मूल्यवर्धित अंदाजानुसार पुढील ५ दिवस वातावरण कोरडे राहण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली असून कमाल तापमान ३३.८ ते ३३.५ अंश सेल्सियस दरम्यान तर किमान तापमान १९.८ ते १९.५ अंश सेल्सियस दरम्यान राहण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे.				
सामान्य सल्ला	-	• रब्बी हंगामाकरिता वांगी, टोमाटो, मिरची, कोबी व फुलकोबी बियाण्याची गादी वाफ्यावर पेरणी करावी. हरभरा पेरणी पूर्वी रायझोबियम व पीएसबी जीवाणू संवर्धक २५ ग्रॅम व ट्रायकोडर्मा ५ ग्रॅम प्रती किलो बियाण्यास बीज प्रक्रिया करावी. •हरभरा पिकाची पेरणी रुंद वरंबा सरी पद्धतीने करावी ज्यामुळे बियाण्याचे प्रमाण इतर पेरणी पद्धतीच्या तुलनेत कमी लागते व आंतरमशागतीची कामे सहजपणे करता येतात.				
संदेश	-	हरभरा पेरणी पूर्वी रायझोबियम व पीएसबी जीवाणू संवर्धक २५ ग्रॅम व ट्रायकोडर्मा ५ ग्रॅम प्रती किलो बियाण्यास बीज प्रक्रिया करावी.				
कापूस	पाती लागणे/ फुल धारणा /बोंड वाढीची अवस्था/वेचणी	•वेचणीस तयार असलेल्या कापूस पिकात वेचणी करून घ्यावी. वेचणी केलेला कापूस साठवणूकीपूर्वी उन्हात वाळवून साठवणूक करावी जेणेकरून कापसाची प्रत खालावणार नाही. • कपाशीची पाने लालसर झाल्यास २ किलो डीएपी + १ किलो मॅग्नेशियम सल्फेट किंवा १ किलो पोटेशीअम नायट्रेट १०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • कपाशी पिकात फुल अवस्थेत शेंदरी बोंड अळीच्या नियमित सर्वेक्षण करून कीटकनाशकाची फवारणी करण्या अगोदर कीडग्रस्त फुले वेचून नष्ट करावी. •बोंड तयार होण्याच्या अवस्थेत किडक्या बोंडाची आर्थिक नुकसान पातळी ५ ते १० टक्के असल्यास इंडोक्सीकार्ब १४.५ टक्के एससी १० मिली किंवा प्रोफेनोफॉस ५० टक्के इसी ३० मिली किंवा ब्रिग्लिऑलफॉस २५ टक्के एएफ २५ मिली किंवा क्लोरोपायरीफॉस २० टक्के प्रवाही २५ मिली या पैकी कोणत्याही एका कीटकनाशकाची १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. •जिथे १० टक्केच्या वर नुकसान झाले आहे तेथे प्रोफेनोफॉस ५०तक्के इसी २० मिली किंवा क्लोरोपायरीफॉस ५० टक्के इसी २० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.				
तूर	कळी लागणे ते फुलधारणा	•तूर पिकामध्ये हेक्टरी ४ ते ५ कामगंध सापळे लावावे सापळ्यात अडकलेले नर पतंग वेळोवेळी काढून नष्ट करावे तसेच विशिष्ट कालावधीत वड्या (ल्युर) बदलाव्या. तूर पिकात कळ्या व फुले खाणाऱ्या				

		अळीचा प्रादुर्भाव आढळून आल्यास ५ टक्के निंबोळी अर्काची फवारणी करावी किंवा झीनॉलफॉस २५ टक्के प्रवाही २८ मिली १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.तूर पिकात ओलिताची सोय असल्यास पिकास पाणी द्यावे.
करडई	पेरणी ते वाढ अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> •कोरडवाहू करडईची पेरणी झाली असलेल्या ठिकाणी उगवणीनंतर १० ते १२ दिवसांनी करडई पिकाची विरळणी करणे आवश्यक आहे विरळणी करतांना चांगली जोमदार रोपे ठेवावीत दोन रोपामधील अंतर २० ते ३० से.मी ठेवावे. •ओलिताखालील करडईची ची पेरणी उशिरात उशिरा नोव्हेंबरच्या पहिल्या आठवड्यात करावी.
रब्बी ज्वारी	वाढ अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> •कोरडवाहू रबी ज्वारी पिकाची पेरणी झाली असलेल्या ठिकाणी पेरणीनंतर १० ते १२ दिवसांनी रबी ज्वारी पिकाची विरळणी करणे आवश्यक आहे विरळणी करतांना दोन रोपामधील अंतर १५ ते २० से.मी ठेवावे. •रब्बी ज्वारीच्या शेतात डवरणी करून जमीन भुसभुशीत ठेवावी व पिक तणमुक्त ठेवावे.
हरभरा	वाणाची निवड बीज प्रक्रीय्या व पेरणी	<ul style="list-style-type: none"> •हरभरा पिकाच्या पेरणी करिता देशी वाण आणि बियाणे प्रमाण हिरवा चाफा (ए के जी एस -१), विजय, विराट, फुले विक्रम, फुले विक्रांत आणि आयसीसीव्ही -१० (५० ते ६० किलो बियाणे प्रती हेक्टर), पीकेव्ही हरिता (एकेजी -९३०३-१२)आणि जाकी ९२१८ (७५ ते ८५ किलो) बियाणे प्रती हेक्टर, पिकेव्ही कबुली बु -२ आणि पिकेव्ही कबुली बु -४ (११० ते ११५ किलो प्रती हेक्टर) या प्रमाणात १५ ऑक्टोबर ते १५ नोव्हेंबर पर्यंत पेरणी करावी. पीकेव्ही कांचन (एकेजी १९०९) या वाणाची (५० ते ६० किलो बियाणे प्रती हेक्टर या प्रमाणात १५ ऑक्टोबर ते १५ नोव्हेंबर पर्यंत पेरणी करावी. • पिकामध्ये नत्र स्थिर करण्यासाठी, स्फुरद उपलब्ध होण्यासाठी व मातीतील बुरशीजन्य रोगापासून बचावासाठी रायझोबीअम व पीएसबी जीवतुसंवर्धक २५ ग्रॅम व ट्रायकोडर्मा ५ ग्रॅम प्रती किलो बियाण्यास बीज प्रक्रीया करावी. • बीज प्रक्रीया केल्यानंतर तासभर सावलीत सुकवावे आणि मग पेरणी करावी. • हरभरा पिकाची पेरणी रुंद वरंबा सरी पद्धतीने करावी ज्यामुळे बियाण्याचे प्रमाण इतर पेरणी पद्धतीच्या तुलनेत कमी लागतेव आंतरमशागतीची कामे सहजपणे करता येतात. •बागायती हरभरा पिकासाठी २५ किलो नत्र , ५० किलो स्फुरद , ३० किलो पालाश प्रती हेक्टर या प्रमाणे खताची संपूर्ण मात्रा पेरणीच्या वेळेस द्यावी.
गहू	वाणाची निवड बीज प्रक्रीय्या व पेरणी	<ul style="list-style-type: none"> • गहाचे बागायती वेळेवर पेरणी ससाठी वाण एकेडब्ल्यू-१०७१ (पूर्णा), एकेडब्ल्यू-३७२२ (विमल), एचडी-२१८९, एचडी-२३८०. गहाचे बागायती उशरा पेरणी साठीवाण पीडीकेव्ही सरदार (एकेडब्ल्यू -४२१०-६), एकेडब्ल्यू -४६२७, एकेडब्ल्यू -३८१, एकेडब्ल्यू-१०७१ (पूर्णा),एचआय-९७७ . • पेरणी पूर्व बियाण्यास थायरम किंवा व्हीटावाक्स ७५ टक्के पाण्यात मिसळणारी भुक्टी २.५ ग्रॅम प्रती किलो बियाण्यास बुरशीनाशकाची बीज प्रक्रीया केल्यानंतर १० किलो बियाण्यास अझोटोवेक्टर १० मिली स्फुरद विरघळनारे जीवाणू जीवाणू खत (पी .एस. बी) १० मिली या जीवाणूसंवधकाची बीज प्रक्रीया करावी. पेरणीच्या वेळी बियाणे ५ से.मी. पेक्षा खोल पडणार याची काळजी यावी.पेरणी करता दोन ओळीतील अंतर २३ से. मी. ठेवावे. पेरणीच्या वेळी ४० किलो नत्र व २० किलो स्फुरद प्रती हेक्टरी द्यावे. • पेरणीसाठी वापरण्यात येणाऱ्या बियाण्याला बीज प्रक्रीया करूनच पेरणी करावी , योग्य त्या कीटकनाशकाची आणि बुरशीनाशकाची प्रक्रीया केल्यास कीड आणि बुरशीपासून संरक्षणहोऊन उगवण क्षमतेत वाढ होते परणामी पेरणीसाठी अधिक बियाणे वापरावे लागत नाही, बिजप्रक्रीयेमुळे सशक्त आणि गुणवत्ता युक्त रोपेतसेच कीड आणि रोगमुक्त रोपे मिळतात.
सीताफळ	फळ वाढीची अवस्था/ काढणी	<ul style="list-style-type: none"> • नविन लागवड केलेल्या सीताफळ बागेस आवश्यकतेनुसार ओलीत करावे. •पूर्ण वाढलेल्या व काढणीस तयार असलेल्या सीताफळ फळांची काढणी करून प्रतवारी करून बाजारपेठेत पाठवावी.
हळद	कंद वाढीची अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> •हळद पिकाला पाण्याचा ताण बसू नये म्हणून दर ८-१० दिवसांनी ओलीत करावे. जमिनीच्यामगदुराप्रमाणे किंवा पिकाच्या गरजेनुसार हा कालावधी कमी जास्त करावा. •उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. वेळेवर हळद पिकास मातीची भर द्यावी. • सध्या बऱ्याच ठिकाणी पाऊस व ढगाळ वातावणामुळे हळदीवर करपा, पानावरील ठिपके प्रादुर्भाव दिसून येत आहे. हळदीवरील पानावरील ठिपके आणि करपा याच्या व्यवस्थापणासाठी कार्बेनडेंझीम ५० टक्के ४०० ग्रॅम किंवा मॅन्कोझेब ७५ टक्के ५०० ग्रॅम किंवा कॉपर ऑक्सीक्लोराइड ५० टक्के ५०० ग्रॅम

		<p>प्रती एकर पावसाची उघाड पाहून फवारणी करावी.</p> <ul style="list-style-type: none"> •हळद पिकात कंदमाशीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास याच्या व्यवस्थापनासाठी १५ दिवसांच्या अंतराने क्विनालफॉस २५ टक्के २० मिली किंवा डायमीथोएट ३० टक्के १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून आलटून पालटून फवारणी करावी. उघडे पडलेले कंद मातीने झाकून घ्यावेत. (हळद पीकर केंद्रीय कीटकनाशक मंडळातर्फे लेबल क्लेम नसल्यामुळे विद्यापीठ शिफारशीत संशोधनाचे निष्कर्ष दिले आहेत.)
संत्रा	फळ वाढीची अवस्था/ काढणी	<ul style="list-style-type: none"> •संत्रा आणि मोसंबीपिकामध्ये रस शोषणाच्या पतंगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास पतंगांना आकर्षित करून मारण्यासाठी १० मॅलेथिओन, १०० मिली संत्रा ज्यूस १०० ग्राम गुळ ९०० मिली पाण्यात विषारी द्रावण तयार करून रंद शिशी मध्ये भरावे व प्रती २५ झाड दोन शिशा फळवागेत लटकाव्या. • गळलेल्या फळांना एकत्र करून मातीत दाबून नष्ट करावे. त्याचबरोबर कडू लिंबाची ओलि पाने व गोवऱ्या याचा बगीचा मध्येसंध्याकाळी ७ ते ०८ पर्यंत धूर करावा. फळमाशीच्या व्यवस्थापनासाठी मिथिल युजेनोल सापळे ६० दिवस फळ काढणी पूर्वी प्रती हेक्टर २० या प्रमाणात लावावे. ३० दिवसांच्या अंतराने ल्युर बदलावे. •मृग बहरतील फळांचा आकार वाढण्यासाठी १ग्राम २-४ डी किंवा जिब्रेलिक ऍसिड याची २ टक्के मोनोपोटाशीअम फॉस्फेट, डायअमोनियमफॉस्फेट, पोटाशीअम नायट्रेट आलटून-पालटून १५ दिवसांच्या अंतराने झाडावरील भार अंदाज घेऊन फवारणी करावी. •कोळी किडीचा प्रादुर्भाव असल्यास आणि आर्थिक नुकसानीची पातळी गाठली असल्यास डायकोफॉल २ मिली किंवा प्रोपारगार्ड १ मिली किंवा इथिओन २ मिली किंवा पाण्यात विरघळणारे गंधक ३ ग्राम प्रति लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. आवश्यकता भासल्यास १५ दिवसांच्या अंतराने वरील कीटकनाशक आलटून पालटून दुसरी फवारणी करावी.
कांदा	रोपवाटीका तयार करणे	<ul style="list-style-type: none"> •कांद्याच्या रोपवाटीकेतील तणाचे व्यवस्थापन ७ ते १० दिवसांच्या अंतराने करावे. त्यानंतर हलके ओलीत करावे. •कांदा विजोत्पादनातील कांदा बेण्याची लागवड करण्यापूर्वी कांदा बेणे बुरशीनाशकच्या मिश्रणात बुडवून लागवड करावी.
भाजीपाला	फळ धारणा /काढणी	<ul style="list-style-type: none"> •भाजीपाला पिकास तापमान वाढल्याने पिकाला गरजेनुसार पाणी देण्याची व्यवस्था करावी. • सद्यस्थितीत ढगाळ हवामानामुळे टोमॅटो पिकामध्ये करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून असल्यास नियंत्रणासाठी मॅनकोझेब ७५ डब्ल्यूपी. २५ ग्राम किंवा कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ५० डब्ल्यूपी. २५ग्राम, १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. फुलकिडे आणि पांढऱ्यामाशीच्या नियंत्रणासाठी थायमेटोक्झाम २५ टक्के विद्राव्य दाणेदार ४ ग्राम किंवा डायमेटोएट ३० टक्के प्रवाही १० मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. फवारणी स्वच्छ वातावरण व हवा कमी असलेल्या वेळेत करावी. •मिरची पिकात फळकुज, फांद्या वाळणे किंवा फळांवरील डाग आढळून आल्यास रोगग्रस्त शेंडे खुडून टाकावेत व नंतर मॅनकोझेब २५ ग्रॅम किंवा डायफेनकोनेझोल ५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून दर १५ दिवसांच्या अंतराने ३-४ फवारण्याकराव्या.

जनावरे	-	<ul style="list-style-type: none"> • पायखुरी व तोंडखुरी रोगाच्या संरक्षणासाठी पशुधन व दुग्ध जनावरांचे लसीकरण करावे. • रब्बी हंगामात चा-यासाठी मका पिकाची पेरणी ऑक्टोबर ते नोव्हेंबर महिन्यात करावी. लागवडीसाठी आफ्रिकन टॉल, मांजरी, विजय या जातीची निवड करावी.
कुक्कुटपालन	-	<ul style="list-style-type: none"> • कोंबड्यांच्या सर्व पिल्लांना खाद्य समान मिळेल यासाठी खाद्याचे भांडे दिवसातून दोन वेळा भरून ठेवावे.
सामान्य सल्ला	-	हवामान आधारित कृषी सल्ला पत्रिकेमध्ये नमूद तारखांची वैधता हि नमूद तारखेच्या मागील दिवसाच्या सकाळी ०८:३० वाजेपासून नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत असेल, याची नोंद घ्यावी.

सदर कृषि मौसम सल्ला पत्रिका ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, जिल्हा कृषि हवामान केंद्र , कृषि विज्ञान केंद्र, वाशीम च्या तज्ञ समितीच्या शिफारसीवरून तयार करून प्रसारीत करण्यात आली.

Sd/-

नोडल अधिकारी

जिल्हा कृषि मौसम सेवा (कृषि विज्ञान केंद्र, वाशीम)